

УДК 619:616.99

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ АКАРИЦИДНИХ ПРЕПАРАТІВ ЗА ВИНИКНЕННЯ САРКОПТОЗУ СВИНЕЙ

Л.І. Шендрик, І.А. Бібен, С.І. Куценко

У представленій роботі описано порівняльну лікувальну та економічну ефективність акарицидних препаратів за виникнення саркоптозу свиней.

Внаслідок важких фінансових умов, які склалися в Україні у більшості господарств, встановилась тенденція до поширення захворювань тварин. Нерідко паразитарні захворювання в окремих господарствах є причиною значних економічних збитків. Такими захворюваннями, як правило, є змішані гельмінтози шлунково-кишкового тракту.

Наші дослідження попередніх років (Я.М.Захрялов, Л.І.Шендрик, 1996; Л.І.Шендрик, 1997) показали, що постійними асоціантами гельмінтозів свиней є коростяні кліщі роду *Sarcoptes*. Кліщі вражають тварин різного віку; особливо важко переносять саркоптоз поросята до 5 – 6-місячного віку. Відомо, що основним джерелом саркоптозної інвазії є свиноматки, в яких уражуються лише вуха. Крім того, кліщеносцями бувають дрібні тварини (коти, собаки та ін.), котрі розносять і передають кліщів, самі ж на коросту не хворіють.

У більшості господарств лікування тварин та профілактичні ветеринарні заходи сьогодні не завжди проводяться належним чином та з бажаною ретельністю, часто бажає бути кращим і санітарно-гігієнічний стан тваринницьких приміщень, що сприяє виникненню і поширенню захворювань інвазійної природи.

Застосування при саркоптозі свиней одного або декількох препаратів з близьким механізмом акарицидної дії зазвичай призводить до появи резистентних до них кліщів. В останній час учені, беручи до уваги складність застосування та можливі ускладнення за проведення багаторазових обробок свиней проти змішаних інвазій, все частіше пропонують препарати, які є

ефективними одночасно проти ендо- та екзопаразитів. Однак, такі препарати, як правило, є дорогими, а тому не завжди доступними для господарств.

Застосування недорогого вітчизняного препарату бензил-бензоату та імпортного бутоксу проти саркоптозу свиней в КСП ім. Леніна Васильківського району Дніпропетровської області та визначення їх ефективності за виникнення захворювання було метою даної роботи.

Аналіз епізоотичної ситуації названого господарства на підставі даних ветеринарної звітності та первинних документів ветеринарного обліку показав, що із паразитарних захворювань тут трапляється аскаридоз, трихоцефаліоз та короста свиней, диктіокаульоз великої рогатої худоби. Саркоптоз свиней у господарстві реєструється з 1997 року.

Дослідження проводили впродовж літа 1999 – весни 2000 року на свинях української великої білої породи віком 2 – 4 місяців з яскраво вираженими клінічними ознаками (свербіж, потовщення шкіри, висипка). Для проведення досліджень нами було сформовано три групи тварин по 8 тварин у кожній. Усі взяті у дослід поросята були попередньо дегельмінтизовані левамізолом 7,5%-ним розчином.

Для підтвердження діагнозу на саркоптоз ми проводили мікроскопічні дослідження зскрібків шкіри від тварин дослідних груп, виявляючи кліщів. Зскрібки забирали з різних місць локалізації кліщів на спині, боках, череві, де виявляли потовщення шкіри, злушення епітелію, сірий брудний наліт або дрібні папули. Зскрібки поміщали в краплю гліцерину на предметне скло, накривали їх покривним або іншим предметним, помірно стискаючи, і мікроскопували. При знаходженні кліщів діагноз підтверджували, звертаючи увагу на заселеність кліщами поля зору мікроскопа.

Обробку поросят проводили після механічної очистки тіла і нанесення мильного розчину для кращого проникнення акарицидів до місць існування кліщів у епідермальному чи субепідермальному шарах шкіри.

Тваринам першої дослідної групи двічі, з інтервалом 4 дні, наносили 20%-ну емульсію бензил-бензоату, тварин другої і третьої груп обробляли з допомогою гідропульта розчинами бутоксу 1:2000 і 1:1000 відповідно. Обробку розчином бутоксу тваринам другої групи повторювали через 7 днів, а тварин третьої групи обробляли однократно, як це було прийнято в господарстві. Контрольні мікроскопічні дослідження зскрібків шкіри проводили тричі - через 3, 7 і 14 діб після нанесення препаратів.

У своїх дослідженнях враховували рівень продуктивності тварин за середньодобовими приростами, зважаючи їх до обробки акарицидними препаратами і через місяць після закінчення досліду.

Результати епізоотичного обстеження господарства показали, що короста на фермі реєструється впродовж всіх сезонів року, має практично 100%-ву екстенсивність інвазії. Клінічні прояви корости були різними: непомітними у дорослих свиней і з характерними ознаками свербіжу, висипок,

потовщення шкіри у поросят. За клінічними ознаками ми попередньо діагностували саркоптоз і остаточно його підтвердили після знаходження у відібраних зскрібках яєць та самих кліщів на різних стадіях розвитку.

Результати мікроскопії зскрібків, взятих після обробок тварин препаратами, і клінічні зміни були різними у тварин різних груп і в різні періоди часу після нанесення препаратів. Так, у тварин першої групи через три доби після першої обробки бензил-бензоатом в зскрібках знаходили практично лише мертвих кліщів, почали зникати і клінічні прояви хвороби, тим часом у тварин другої і третьої груп кліщі в зіскобах були ще досить активними, а свербіж хоча і став слабшим, але залишився достатньо вираженим, особливо у тварин третьої дослідної групи.

Дослідження зскрібків на 7 день майже повторювали картину попереднього контролю, але у тварин першої групи явно прогресувало покращення загального стану, в зскрібках на цей час знаходили лише мертвих кліщів і їх фрагменти. Зовнішній вигляд поросят, їх поведінка свідчили про виздоровлення. У цей день тварин другої групи обробили повторно.

Втретє мікроскопію зскрібків шкіри та огляд дослідних тварин проводили через два тижні після першої обробки акарицидами. Вона показала, що шкіра поросят першої дослідної групи була чистою; в зскрібках шкіри тварин другої дослідної групи знаходили лише незначну кількість фрагментів кліщів і у одного поросяти (12,5%) малорухливих молодих особин, тоді як у 3-х тварин третьої групи (37,5%) кількість кліщів та клінічні ознаки були майже такими ж як у перше дослідження.

Після закінчення досліду для забезпечення благополуччя господарства за саркоптозом свиней всі тварини були оброблені бензил-бензоатом двічі з інтервалом 4 доби.

Для підрахунків економічної ефективності обробок тварин дослідних груп враховували вартість препаратів, попереджений збиток в результаті проведених обробок та показники середньодобових приростів хворих і здорових тварин.

Як показали економічні показники, найбільш економічно вигідною виявилась 20% емульсія бензил-бензоату. За її використання економічний ефект становив 13,8 грн. на 1 гривню затрат, тоді як при застосуванні розчину бутоксу 1:2000 – 2 грн., а розчину бутоксу 1:1000 – 9,9 гривень. Різниця в приростах поросят зважених до і після обробок акарицидами склала в першій групі $230,0 \pm 19,2$ г; в другій $116,5 \pm 24,8$ г; в третій $104,8 \pm 12,9$ г.

Отже, найефективнішим із досліджуваних акарицидних препаратів у терапевтичному та економічному плані виявився вітчизняний бензил-бензоат. Екстенсивність його становила 100%. Ефективність розчину бутоксу у розведенні 1:2000 за дворазового використання була нижчою ($EE=87,5\%$), застосування ж розчину бутоксу 1:1000 однократно, як виявилось, мало лише короткотривалий ефект і не сприяло повному звільненню

свиней від кліщів (EE=62,5%).

Summary

Comparative effectiveness acaricids of preparations attached to pigs sarcoptoses

L. Shendrik, I. Biben, S. Kucenko

In represented work seen out on effectiveness comparison acaricids of preparations benzil-benzoat and butoks in dreeding 1:1000 and 1:2000 attached to pigs sarcoptoses. The reseaches result showed that most effective found oneself fatherland to preparation benzil-benzoat in appearance 20%-ache to emulsion (EE=100%) attached to single his application, less effective butoks 1:2000 (EE=87,5%), employed twice with space 7 days and shot-lived effect was attached to single use butoks 1:1000 (EE=62,5%).